

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér SOCHF

DIPLOMOVÁ PRÁCE

HRANIČNÍK
BORDER GUARD

Vypracoval: Radek Mužík
Vedoucí diplomové práce: doc. ak. soch. Vojtěch míča
Oponentka diplomové práce: MgA. Monika Immrová, Ph.D

Akademický rok 2021/2022

Hraničník

„Většina cizinců, kteří přijdou po prvé do naší země, pociťuje jako jeden z hlavních znaků uměleckého zdejšího klimatu zvláštní smysl a cit pro hmotu. Projevuje se to nejenom v jednotlivostech, ale i na příklad v pohledu na město. Architektura jako by u nás byla těžší, hmotnější, ale i plasticky výraznější. ...“ ¹

Tento postřeh Dr. Vojtěcha Volavky ke katalogu Jana Štursy vnímám jako samozřejmou informaci, nicméně velmi důležitou.

Každý člověk je od narození formován prostorem, ve kterém se nachází a který jej po čas života neustále obklopuje. Valašsko je mou rodnou krajinou, hornatou a krásnou, půda je kamenná a jílovitá. Kraj chudý, ovšem bohatý na řemeslné zpracování všeho, co příroda nabízí, převážně na dřevo.

Při rekonstrukci dřevěnice mých rodičů, jsem si všímal tesařských prvků a stylu provedení hrubé stavby. Trámy a jejich rohové zámky. Neexaktní funkční spoj řešený s notnou dávkou přizpůsobivosti a s ne větší pečlivostí, než je nezbytně nutné. Tento moment se mi jevil jako velmi důležitý okamžik v základním pochopení principu lidové práce - práce všeobecně.

„Prostota není cílem umění, ale k prostotě docházíme nutně tím, že se blížíme ke skutečnému smyslu věcí.“ ²

Přikláním se k názoru, že umění není otázkou řemesla, avšak skrze řemeslo se mi dostává potěšení z vykonané práce.

Ve své tvorbě tíhnu k elementárním tvarům. Využívám principy architektury, konkrétní stavební prvky nebo funkce pracovních nástrojů a jejich užití k docílení kýžené představy, k přiblížení a naplnění dojmu z viděného - cítěného. Dojem nabytý osobní zkušeností interpretuji v sochařském jazyce. Jako vědomí hodnoty lidské práce.

V pátém ročníku studia jsem se zabýval námětem „Hraničních značek“, jevil se mi jako body zaklesnuté v krajině. Zajímalo mě pomyslné dělení prostoru, přirozené a někdy i násilné umístění značek samotných. Hraničníky, jejichž fyzické schránky se pod nápoem okolních jevů deformují, rozpadají, vyvrací ze země. Symbol neměnného vymezení neustále měnícího se prostředí. Vycházel jsem z potřeby ohraničovat a vytyčovat okolí. Působení bodů na meziprostor, který se v závislosti na nich proměňuje.

V diplomové práci jsem se začal dívat na toto téma z jiné perspektivy. Hraniční značky, vymezující fyzický prostor se proměnily spíše do podoby mentálních hraničníků. Určení si předmětu a následná touha po jeho trvalém otisku, jakožto myšlenkový zachytný bod. Zamezení rozpadu.

„Chceme je zavést do zdravého světa primitivních staveb, kde ještě každá rána sekerou něco znamenala a úder dláta, byl skutečnou výpovědí.“³

Hraničník I. - pracovní název „pasinčák“ - strom samotář.

Torzo kanadského topolu z pražských Chotkových sadů. Při pozorování odloženého kmene na zahradě akademie, jsem vycházel z jeho fyzického stavu. Staticky narušený a rozpadlý. Rozhodl jsem se pro vydlabání vnitřního objemu hmoty a ponechání vnější skořepiny stromu, která mi posloužila jako ztracená forma- forma, která se po odlití rozbije, aby se vyprostil odlitek. Struktura opracování, stopy po zásecích sekery a teslice – záznam doteku lidské ruky. Chybějící části, jsem doplnil nalezenými prkny z prostor akademie. Odlitek vnitřního prostoru je provedený v betonu. Jde mi především o trvanlivý otisk něčeho, co by se za krátký čas, ztratilo.

V průběhu práce, bylo nutné postavit okolo stromu statickou konstrukci ze střešních latí, podpírající kmen. Zabraňovala zborcení křehké skořápky. Tyto vzpěry mě v průběhu nasměrovaly k mé druhé soše.

Hraničník II.

Sloup. Vyvrácený, ze svého těžiště, podepřený vzpěrami, podobně jako se podpírají větve jabloní, aby se nepolámaly. Okamžik, kdy věc padá a zároveň ještě stále stojí. Při práci jsem používal zednické lžíce, abych udržel povrchovou živost úměrnou nadživotnímu měřítku sochy. Moment znejistění nad labilní masou sádky, ustalují dřevěné podpěry, na které sloup tvarově reaguje.

Obě své práce, vnímám jako solitérní, ale jedna by nevznikla bez druhé. Podobně jako u hraničních značek, zpravidla jsou umístěny tak aby bylo vidět na obě sousední.

¹ Dr. Vojtěch Volavka- text k prodejnímu katalogu Jana Štursy, Galerie Jos. R. Vilímek.

² Constantine Brancusi, Hledání tvaru- Igor Zhoř. Mladá fronta, Praha 1967

³ Ludwig Mies van der Rohe, Stavění. Přeložil: Radovan Charvát.
Praha: Arbor vitae, 2000. ISBN 80-86300-06-4. s.65